

Methodiek & praktijk

De toepassing van werkvormen

Hetty Pullen-Muis

De betekenis van Gods Woord blijven ontdekken voor ons leven, dat is het doel van bijbelstudie. Werkvormen kunnen meer glans geven aan deze bijbelstudie. Steunpunt Gemeentebouw vult deze rubriek met concrete werkvormen en aanwijzingen voor het gebruik ervan.

Spel of werkvorm?

Een deel van de gemeente van Christus mag elkaar ontmoeten in groepen, o.a. voor bijbelstudie. Tijdens deze bijbelstudie zijn we gewoon om met elkaar te spreken en naar elkaar te luisteren. Er kan soms een discussie of een debat ontstaan.

Zo zijn gesprek en debat beide spel- en werkvormen.

Spelvormen zijn vooral leuk om het spel zelf. Dan is het spel doel op zich. Werkvormen beogen een doel te bereiken.

Wat versta ik onder een werkvorm?

Een werkvorm is de manier waarop de leider en de groep omgaan met de inhoud en gericht zijn op een doel. Binnen bijbelstudie is dat de manier waarop je bezig bent met Gods Woord in je leven. En daar zijn verschillende manieren en werkvormen voor te bedenken en uit te voeren.

Het is de heilige Geest die ook dit middel inzet om te bereiken dat Gods Woord mag groeien in je leven. Je mag werkvormen gebruiken en ze zijn dienend binnen de bijbelstudie. Zo'n functie toevoegen binnen een vereniging heeft effect op het groeiproces in de groep. Maar het bevordert ook de cognitieve en emotionele waarde van de bijbelstudie. Het geeft meer glans aan je samenzijn als groep.

Belangrijke factoren

Voordat je een bepaalde werkvorm oppakt, zijn een paar aandachtspunten van belang.

- Vraag je altijd af of de werkvorm bijdraagt aan het bereiken van het doel.
- Het vraagt om een goede voorbereiding als leiding.
- Houd rekening met de sfeer en samenwerking van de groep als geheel.
- Werkvormen in de bijbelstudie vragen om het laatste woord van de Bijbel zelf. Laat de Bijbel steeds open, zodat groepsleden niet het laatste woord hebben.

Een extra factor van belang

Nu gaat het over werkvormen die gebruikt kunnen worden bij het thema 'de dood'. Er is een onderscheid te maken in het gebruik van werkvormen.

Je kunt je richten op het cognitieve van de mens. Dan geef je informatie, breng je kennis in (bijv. een inleiding).

Je kunt binnen de bijbelstudie veel nadruk leggen op het affectieve, gevoelige in de mens. Dan bied je werkvormen aan die de dialoog vooral op het oog hebben.

En je kunt werkvormen kiezen die gericht zijn op zelfwerkzaamheid. Dan is het belangrijk wat de groep ontdekt, exploreert.

Alle drie zijn belangrijk. Maar met een gevoelig thema als dood en rouw is het raadzaam om met een werkvorm je vooral te richten op het affectieve, gevoelige van het thema en het zelf ontdekken.

Een starter – de symbolendoos

Een ‘symbolendoos’ is een doosje met (persoonlijke) materialen, bijvoorbeeld een steen, spijker, bloem, herfstblad. Dingen kunnen symbool voor iets staan. Bij de dood kennen we ook verschillende symbolen. We hebben allemaal verschillende beelden erbij. Bewust of onbewust zijn ze aanwezig in ons denken en handelen. Voordat je iets tot een persoonlijk symbool verklaart, is daar een proces aan voorafgegaan. Zo’n doosje kun je ook zelf samenstellen.

Doel

Een starter om tot gesprek te komen en belevenissen/ervaringen te delen met anderen in de groep.

Aanpak

De gespreksleiding vraagt om iets uit de ‘symbolendoos’ te pakken en daar een belevenis/ervaring aan te verbinden. Waar staat dit symbool voor? Bijvoorbeeld de spijker verbind ik aan pijn, bloem verbind ik aan troost, een herfstblad staat voor mij symbool voor het afsterven van het lichaam...

Tips

- Symbolen verwijzen naar iets, ze vertegenwoordigen iets voor de ander.
- Het is raadzaam om de persoonlijke betekenis die jij geeft aan een symbool, niet ter discussie te brengen. Het is vaak een persoonlijk iets.
- Ze kunnen ook binnen de rouwverwerking en/of viering een functie hebben.

Om te bespreken – inleefoefening ‘Wat zou jij doen?’

Doel

Zich inleven in een ander en in zijn/haar situatie, en inventariseren van oplossingen.

Aanpak

- De gespreksleider legt de groep een probleem voor. Het gaat om een persoonlijk dilemma, waar verschillende oplossingen voor denkbaar zijn.
- De deelnemers krijgen de vraag voorgelegd wat zij zouden doen met het probleem.
- Voorbeeld van een probleem: over een maand vertrekt P. naar het buitenland. Zijn werk en toekomst hangen hiervan af. Nu blijkt de moeder van P. ernstig en levensbedreigend ziek te zijn. Hij aarzelt te vertrekken. Wat zou jij doen?
- Eerst krijgt iedere deelnemer een paar minuten tijd te bedenken wat hij/zij zou gaan doen. En wat dan voor hem/haar de juiste oplossing is.
- Daarna worden de verschillende oplossingen geïnventariseerd door de gespreksleider (evt. op flap-over). Voor- en tegenargumenten kunnen eventueel worden afgewogen.

Tips

Een variatie hierop is het gebruik van een krantenknipsel van een situatie/gebeurtenis of een bijbelgedeelte. Een uitwerking is bijvoorbeeld het verhaal van koning Hizkia. Hij krijgt bezoek van de profeet Jesaja, die hem voorzegt zijn laatste wilsbeschikking op te maken.

Koning Hizkia zal sterven (2 Kon. 20). Leef je deze situatie in aan de hand van dit bijbelverhaal en vraag dan wat jij zou doen.

De afronder als werkvorm – kaart met rouwtekst

Doel

Een afronder of ook wel evaluatiewerkvorm is een manier om na te gaan wat tijdens het bijbelstudiemoment voor je van belang was.

Aanpak

- . • Zoek in de Bijbel naar een tekst die van waarde is om in een rouwkaart te plaatsen.
- . • Kies daarbij bijvoorbeeld een symbool/tekening die voor jou beeld geeft aan de woorden die je wilt vertellen in de bijbelstudiegroep.
- . • Vertel elkaar in een gespreksronde de bijbelteksten of andere woorden van troost bij rouw.

Voor meer informatie verwijs ik graag in dit themanummer naar onderstaande artikelen. Deze artikelen kun je vinden op www.gemeentevandaag.nl (zie kader).

- . • Rouwverwerking, 'Wie een verlies te verwerken heeft, moet een lange weg gaan. Het woord verwerken in rouwverwerking laat vermoeden dat je het op een gegeven moment achter je kunt laten - een valkuil voor werkers in de kerk.'
- . • Weduwen en weduwnaars.